# PARLAMENTUL ROMANIEI
# SENAT

## Expunere de Motive

Constituţia României, la art. 30, garantează dreptul la libertatea de exprimare a opiniilor sau a credinţelor şi libertatea creaţiei de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau alte mijloace de comunicare în public, precum şi dreptul persoanei de a avea acces la orice informaţie de interes public, considerând că acestea sunt inviolabile, iar cenzura de orice fel este interzisă

Legislaţia română actuală este în opoziţie cu drepturile şi libertăţile enunţate de Constituţie. Codul penal român incriminează, în multe articole, libera exprimare a opiniilor.

Fără a avea pretenţia de a re-configura Codul penal român, suntem obligaţi să definim conceptul de jurnalism, calitatea de profesie liberă a jurnalistului şi raporturile acestuia cu/în societate.

Recunoaşterea internaţională a importanţei sarcinii jurnalistului de a informa şi a comunica prin intermediul mijloacelor de informare în masă, precum şi a rolului determinant în evoluţia individului şi a societăţii se regăseşte în art. 17 din Hotărârea nr. 32 asupra Rezoluţilor Adunării Parlamentare a Consiliului Europei cu privire la etica ziaristică, adoptată de Senatul României la data de 6 octombrie 1994. Acestea „sunt elemente indispensabile ale vieţii democratice, deoarece garantează cetăţenilor participarea la viaţa publică, condiţie a dezvoltării plenare a democraţiei, participare ce nu ar fi posibilă dacă cetăţenii nu ar primi informaţiile necesare despre viaţa publică pe care mijloacele de informare în masă au datoria să le furnizeze.",

Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei "invită guvernele statelor membre să vegheze ca legile să garanteze organizarea mijloacelor publice de informare astfel încât să asigure neutralitatea informaţiilor, **pluralismul opiniilor** şi egalitatea sexelor, ca şi dreptul de răspuns al fiecărui cetăţean care a făcut obiectul unei alegaţii".

Rezoluţia 1003/1993 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei în a 44-a Sesiune ordinară impune, prin art. 10, o reală „distincţie între editori, patroni şi ziarişti. În acest sens, pe lângă libertatea mijloacelor de informare în masă, trebuie asigurată şi protejată de presiuni interne libertatea în cadrul mijloacelor de informare în masă."

Necesitatea impunerii proiectului nostru, ca lege a jurnalistului, care să jaloneze contribuţia jurnaliştilor în România, fără riscul abuzurilor autorităţilor sau patronilor de mijloace de informare în masă, ce pot distorsiona sau, mai rău, determina haos în societate este obligatorie.

Inexistenţa unei definiri clare a jurnalsticii a făcut ca aceasta să devină apendice al puterii, iar persoanele legitimate ca ziarişti sa nu depăşească valoarea unui instalator sanitar (conform nomenclatorului comunist de funcţii).

Într-o concepție modernă, **creația intelectuală jurnalistică aparține spiritualității și culturii și contribuie la: săvârșirea binelui în societatea umană, deoarece jurnalistica trebuie să facă parte din conceptul filozofic al "intelectualismului" – *concept care reduce actul moral la cunoaștere, considerând că înțelegerea binelui implică și săvârșirea lui* – în toate comunitățile umane.**

Trebuie să existe o corespondență între gradul de atenție acordat în presă unei probleme și gradul de importanță acordat aceleiași probleme de către societate.

Situația periculoasă în care sunt angajații – jurnaliștii – în raport cu patronii de mijloace de informare în masă duce la deprofesionalizarea acestora, făcându-i niște manipulatori de interese patronale necunoscute populației. În aceeași situație se află și cei care au crezut și cred în deontologia europeană a profesiei de jurnalist

**Jurnalistul este loial oamenilor care trăiesc în România.**

Pentru aceasta el trebuie:

a) să liniștească tulburările și să reacționeze la apatia comunității, oferind o voce celor care, în mod normal, nu se pot face auziți în public;
b) să ofere constant societății o oglindă, reflectând virtuțile și viciile sale și demistificând tabuurile;
c) să se asigure că s-a făcut sau se va face dreptate și că vor fi întreprinse investigații acolo unde nu există nici o asemenea intenție;
d) să asigure circulația liberă a ideilor, în principal oferind o platformă pentru cei care au opinii diferite de cele ce prevalează în societate.

Îndeplinirea în totală autonomie a principiilor menționate este condiționată de separarea fizică și juridică a jurnalistului de mijlocul de informare în masă și de autorități, prin crearea de Cabinete de jurnalist, precum și de recunoașterea jurnalisticii ca profesie liberă.

Autonomia jurnalistului față de orice grup de interese, și în același timp dependența acestuia față de societate impun adoptarea prezentului proiect de lege a jurnalistului.

Lipsa unei legi care să reglementeze delictul de presă a dus la interpretarea diferențiată – în funcție de interese – a respectului față de om și comunitatea umană. Prezentul proiect de lege are un capitol special care definește delictul de presă și mecanismul necesar aplicării corecte în raporturile interumane. Pentru a înțelege corect capitolul "Delictul de presă" se impune:

**Delictul de presă trebuie să fie definit ca delict sau quasi-delict civil.**

**Prin delict se înțelege orice fapt voluntar (ilicit) și dăunător al persoanei îndeplinit prin acțiune (commisio) sau omisiune (ommisio), săvârșit cu intenția de a păgubi altă persoană.**

**Quasi-delict este tot un fapt ilicit și dăunător, însă comis fără intenție răutăcioasă (factum culposum).**

**Poate fi tras la răspundere din cauza unui delict de presă – prin delict sau quasi-delict civil – cel ale cărui fapte:**

1) **constituie o culpă sau o greșeală, fie prin omisiune, fie prin acțiune;**
2) **constituie cauza prejudiciului a cărui reparare se cere;**
3) **au cauzat o daună materială sau morală;**
4) **sunt ilicite, iar nu, exercițiul unui drept;**

**5) pot fi imputate autorului.**

**Dacă una din aceste condiţii lipseşte, acţiunea în daună trebuie să fie respinsă.**

**Culpa delictuală sau aquiliană de presă nu se presupune, în adevăr, niciodată. În consecinţă, delictul de presă nu poate fi presupus, ci dovedit de acela care îl invocă.**

Organismul care va supraveghea, dar şi va sancţiona delictele de presă se va numi Senatul mass-media.

Toate deciziile de sancţionare date de Senatul mass-media român vor fi făcute publice prin intermediul mijloacelor de informare în masă, ceea ce-l va face pe cetăţean , care are dreptul la informare, să înţeleagă şi să emită judecăţi critice asupra activităţii patronului, editorului, reprezentantului autorităţii publice şi a autorului de produse jurnalistice ne-autorizate, precum şi asupra credibilităţii acestora.

Din aceste considerente **nici un delict de presă nu poate intra sub incidenţa reglementărilor Codului penal român.**

Promovarea acestui proiect de lege, de urgenţă, este cauzată şi de dependenţele de înţelegere socială ce se dezvoltă atunci când populaţia utilizează resursele de informare mass-media pentru a înţelege şi a interpreta oameni, culturi şi evenimente din trecut, prezent sau viitor. Produsele mass-media dezvoltă sau menţin capacităţile oamenilor de a-şi interpreta propriile convingeri, comportamente, concepţii despre sine sau personalităţi.

Prezentul proiect de lege a fost "amendat" de specialiştii Ministerului Muncii şi Protecţiei Sociale – prin amabilitatea Secretarelor de Stat, d-nele Simona Marinescu şi Norica Nicolai –, precum şi de către profesioniştii Ministerului Justiţiei – prin amabilitatea Secretarului de Stat, dl. Flavius Baias şi colaboratorii d-nei Marieta Avram director al Direcţiei "Acte legislative", care s-au „bătut" timp de o lună de zile cu noutăţile legislative impuse de lege.

Ministerul Muncii şi Protecţiei Muncii **„Avizează favorabil proiectul de lege – Legea jurnalistului** – prin **Avizul** MMPS nr. 260 din 10 februarie 2000.

Ministerul Justiţiei, prin directorul general Marieta Avram, SALUTĂ **„iniţiativa de elaborare a unui act normativ care să reglementeze activitatea jurnaliştilor din România, vă transmitem, alăturat, o Notă cuprinzând observaţii şi propuneri la ultima variantă a proiectului Legii jurnalistului, având ca scop îmbunătăţirea acestui proiect"**

Pentru promovarea, in procedura de urgenta, prezentul proiect ii are ca initiatori si coautori pe senatori, semnatari ai tabelului anexat.

Coautor,din partea **Asociatiei Jurnalistilor Genaratia '90-Romania,** este Ion CIOCHINA , presedintele Senatului de Onoare al A.J.G.'90-Romania.

MINISTERUL JUSTIŢIEI

ROMÂNIA

**Domnului Ion Ciochină**
**Asociaţia Jurnaliştilor Generaţia '90 - România**

**Stimate domnule Ion Ciochină,**

Salutând iniţiativa de elaborare a unui act normativ care să reglementeze activitatea jurnaliştilor din România, vă transmitem, alăturat, o Notă cuprinzând observaţii şi propuneri la ultima variantă a proiectului Legii jurnalistului, având drept scop îmbunătăţirea acestui proiect.

Menţionăm că punctul de vedere al Ministerului Justiţiei asupra iniţiativei dumneavoastră poate fi elaborat numai la solicitarea Parlamentului, în momentul în care va deveni o iniţiativă legislativă.

Cu deosebită consideraţie,

**Marieta Avram**

**Director general**

ROMÂNIA, Bucureşti, Str. Apollodor Nr. 17, sector 5 Tel: 00401- 410 7129, Fax:314 4580

**Ministerul Muncii şi Protecţiei Sociale**
**Cabinet Secretar de Stat**
260/10 ii /2000

# AVIZ

**referitor la proiectul „Legea Jurnalistului"**

Analizând proiectul de lege "Legea jurnalistului", transmis de Asociaţia Jurnaliştilor Generaţia '90-România cu adresa nr. 2111, din 30.12.1999,

**Ministerul Muncii şi Protecţiei Sociale**

În temeiul art. 3, pct. VIII, lit. e-f din HGR nr. 188/23.03.1999,

**Avizează favorabil proiectul de lege "Legea jurnalistului",**

întrucât observaţiile şi propunerile promovate de MMPS au fost însuşite de AJG'90-România şi se regăsesc în varianta finală a proiectului.

Autonomia jurnalistului faţă de orice grup de interese, dar şi dependenţa acestuia faţă de societate impune adoptarea prezentului proiect de lege a jurnalistului.

Promovarea acestui proiect de lege, de urgenţă, este cauzată şi de dependenţele de înţelegere socială ce se dezvoltă atunci când populaţia utilizează resursele de informare mass-media pentru a înţelege şi a interpreta oameni, culturi şi evenimente din trecut, prezent sau viitor. Produsele mass-media dezvoltă sau menţin capacităţile oamenilor de a-şi interpreta propriile convingeri, comportamente, concepţii despre sine sau personalităţi.

Secretar de Stat,
**Simona Marinescu**

Secretar de Stat,
**Norica Nicolai**

# NOTĂ

cu privire la proiectul de Lege a jurnalistului

## I. Observaţii generale:

1.Proiectul cuprinde o serie de dispoziţii cu implicaţii bugetare (de exemplu o serie de scutiri şi reduceri de impozite), drept pentru care ar fi necesar punctul de vedere al Ministerului Finanţelor (art.15, 39). Acest lucru a fost menţionat, punctual, atât *în Varianta I a Proiectului,* cât şi într-o notă ulterioară cu privire la acest proiect. De asemenea, au fost semnalate, în aceeaşi variantă, toate dispoziţiile care necesită un punct de vedere din partea diferitelor ministere interesate.

2. Constatând că observaţiile noastre referitoare la Capitolul intitulat "Delictul de presă" nu au fost însuşite în totalitate, am considerat necesar să le reluăm în cuprinsul notei de faţă.

3. Sistematizarea proiectului în Titluri şi Capitole este greşită. Conform normelor de tehnică legislativă, fiecare Titlu în parte începe numerotarea Capitolelor sale de la 1. De asemenea, există în proiect Titluri care conţin un singur Capitol, ceea ce nu este corect. Spre exemplu, Titlul II al proiectului, care nu are nici o denumire, conţine numai Capitolul IV, denumit "Colegiul Naţional al Jurnaliştilor din România".

Nici un Titlu nu este denumit iar în acelaşi titlu sunt incluse Capitole care nu au nici o legătură între ele.

4. În ceea ce priveşte Senatul mass-media, considerăm necesară precizarea forma de organizare a acestuia - persoană juridică cu sau fără scop patrimonial -, în funcţie de aceasta fiindu-i aplicabil regimul juridic al societăţilor comerciale din Legea nr.31/1990 sau cel al asociaţiilor şi

fundaţiilor din Ordonanţa Guvernului cu privire la asociaţii şi fundaţii nr.26/2000.

5. De asemenea, tot cu privire la Senatul mass-media, nu considerăm necesară constituirea şi a unui birou consultativ, şi aceasta pentru cel puţin două motive: în primul rând, biroul consultativ este format din toţi membrii Senatului, creându-se astfel două organe formate din aceeaşi membri, iar în al doilea rând Senatul mass-media este format din doar 7 membri, înfiinţarea unui birou consultativ justificându-se mai ales în cazul unor organisme cu un număr mare de membri, caz în care este necesară o coordonare optimă a activităţii acestora prin înfiinţarea unor astfel de birouri care să cuprindă un număr redus de membri. Un birou consultativ în cazul unui organism atât de restrâns ca număr de membri nu face decât să introducă ideea de centralizare excesivă a acestui Senat care se doreşte a veni în ajutorul activităţii jurnalistice.

6. Apreciem, în continuare, că anumite denumiri folosite în proiect precum "Rector al Colegiului Naţional al Jurnaliştilor", "Senatul mass media român", "Marele Senator" trebuie înlocuite întrucât sunt inadecvate în context.

7. Dispoziţiile referitoare la Casa de asigurări a Jurnaliştilor au fost realizate împreună cu specialişti din Ministerul Muncii şi Protecţiei Sociale şi au primit avizul acestui minister, motiv pentru care dispoziţiile menţionate nu au mai făcut obiectul analizei noastre.

II. Observaţii pe texte:

1. La art. 5 propunem reformularea alineatului 1 în sensul că activităţile acolo prezentate pot fi încadrate în enumerarea făcută la alineatul 2. De asemenea, apreciem că este necesară reformularea lit.b) şi c) ale alineatului 2, deoarece activitatea jurnalistului nu poate să includă o "monitorizare", mai ales a activităţii agenţilor economici şi a relaţiilor acestora cu clienţii.

2. Propunem reformularea tezei I a art. 8 în sensul următor:

"Principiul de bază al oricărei evaluări etice a jurnalisticii îl constituie distincţia dintre ştiri şi opinii."

De asemenea, trebuie reformulată lit.b) a alineatului 2, astfel:

"Opiniile pot consta în reflecţii sau comentarii asupra unei idei generale sau în observaţii legate de informaţii reale. Opiniile trebuie exprimate într-o manieră onestă şi etică."

3.La art. 12 trebuie să se scrie, la alineatul 1, "cabinetele jurnalistice"

4. Apreciem că nu este cazul să se menţină teza I din art.13, referitoare la competenţa teritorială a cabinetelor jurnalistice.

5.Dispoziţiile alineatul 3 al art. 14, conform cărora nici un organ al statului nu poate controla executarea contractelor încheiate de cabinetele jurnalistice trebuie eliminate.

6. Art. 16 alineatul 1 pct.1) trebuie reformulat în sensul: "are cetăţenie română şi are capacitate deplină de exerciţiu."

La pct.3 este necesară reformularea în sensul: "este apt din punct de vedere fizic şi psihic pentru exercitarea profesiei de jurnalist, fapt ce este constatat prin examen medical anual". În acest caz, alineatul 3 va fi eliminat.

În ceea ce priveşte pct.4, care prevede că, pentru a fi jurnalist, o persoană nu trebuie să fi fost condamnată penal definitiv cu excepţia condamnărilor pentru art.205 şi 206 din Codul penal privind insulta şi calomnia prin presă până la apariţia prezentei legi, considerăm că aceasta este de natură a **califica prin lege hotărârile de condamnare mai sus menţionate ca fiind nedrepte.** Cum numai o altă hotărâre judecătorească poate stabili acest lucru, apreciem că este necesară eliminarea acestei teze.

7. În art. 16 se face referire la o hotărâre a Parlamentului României privind etica ziaristică, care nu există. Aceasta este, de fapt, Hotărârea Camerei Deputaţilor, nr.25/1994 asupra rezoluţiilor Adunării Parlamentare a Consiliului Europei cu privire la etica ziaristică.

8. Art. 17 conţine dispoziţii care trebuie incluse în capitolul "Dispoziţii finale".

9.Art. 19 alin.2 trebuie reformulat astfel:

"Organizaţiile profesionale comunică copii de pe Cărţile de Presă Colegiului Naţional al Jurnaliştilor, Oficiului Român pentru Drepturile de Autor şi Ministerului Muncii şi Protecţiei Sociale.

10.La art. 20 litera c) trebuie reformulată deoarece este confuză.

11.În ceea ce priveşte art. 24 alin.(1), acesta prevede: "Colegiul Naţional al Jurnaliştilor din România este condus de un birou consultativ compus din membrii Colegiului Naţional...".

Considerăm că este lipsită de utilitate crearea unui organ de conducere (biroul consultativ) care să fie alcătuit din membrii organului pe care îl conduce.

12. Art. 25 alineatul 2 trebuie să menţioneze, conform art.48 din Ordonanţa nr.26/2000 cu privire la asociaţii şi fundaţii, că:

"Colegiul Naţional poate desfăşura orice alte activităţi economice directe dacă acestea au caracter accesoriu şi sunt în strânsă legătură cu scopul principal al persoanei juridice."

13.Propunem reformularea lit.j) a art.27 întrucât membrii organizaţiilor profesionale îşi pot exercita dreptul la iniţiativă legislativă în condiţiile art.73 din Constituţie sau sesiza ministerele care au calitatea de iniţiator în vederea promovării unor acte normative în materie. La litera q) cuvântul "statutul" trebuie înlocuit cu "statul", iar la lit.o) ar fi utilă precizarea condiţiilor de practicare a profesiei de către jurnaliştii străini.

14. La art.29 lit.c) şi d) apreciem că nu este posibilă ca "Rectorul" Colegiului Naţional să exercite căile de atac împotriva hotărârilor birourilor judeţene şi tot el să soluţioneze aceste căi de atac (apeluri). De asemenea, apreciem că în locul termenului "apel" care o semnificaţie precis stabilită în codurile de procedură, este mai potrivită folosirea termenului "plângere"

15. La art.33 este folosită expresia "biroul de conducere" în loc de "biroul consultativ" (a se vedea pct.11). De asemenea, nu se înţelege ce se urmăreşte prin folosirea, în alin.1 lit.b) a expresiei "calităţii actelor privind convenţiile".

16. Apreciem că este necesară reformularea art.34 alin.2 pct.2, 3 şi 4, pentru clarificarea unor expresii precum: "grija cerută de circumstanţe", "metode incorecte". Ar putea fi reunificate şi simplificate, fiind vorba de principii, punctele 4 şi 5, care privesc caracterul confidenţial şi păstrarea secretului profesional.

17.La art.36 credem că alin.2 nu este necesar deoarece nu aduce nici o precizare în plus faţă de dispoziţiile existente în materie.

18. Este necesară excluderea referirii la girofar din art.40.

19. Art.42 nu este necesar deoarece nu aduce nici o precizare în plus faţă de dispoziţiile existente în materie.

20. Nu suntem de acord ci măsura timpului în jurnalistică prevăzută de art.43 alin.2 partea a II-a.

21. Considerăm că este necesară reformularea art.46 lit.c) în sensul că: "Jurnaliştilor le este interzisă exercitarea, direct sau prin persoane interpuse a activităţilor de comerţ."

22. La art.51 alin.1 cuvântul "aplicabile" trebuie înlocuit cu "aplicate".

23. Art.53 alin.2 trimite în mod greşit la dispoziţiile art.21 lit.d), în loc să trimită la lit.e). Însă nici această din urmă literă nu face referire la anumite infracţiuni bine determinate.

24. Apreciem că art.54 alin.2 ar trebui înscris în Expunerea de motive.

25. Observaţii referitoare la **Titlul V** şi structura sa.

Titlul V, nedenumit, conţine numai Capitolul VII, intitulat "Delictul de presă", ceea ce, potrivit normelor de tehnică legislativă, este greşit.

Capitolul VII este intitulat "Delict de presă" deşi el reglementează în secţiunile I şi II Senatul mass media român precum şi răspunderi şi sancţiuni, apărând o neconcordanţă între denumirea capitolului şi conţinutul său.

26. La art.61 lit.b) se face o trimitere la art.69-74 care este greşită, întrucât trimiterea trebuie făcută numai la art.69.

27. La art.61 lit.b) se face o trimitere la art.69-74 care este greşită, întrucât trimiterea trebuie făcută numai la art.69.

28. La art.61 lit.e), referirea trebuie făcută la statul de funcţii, nu la statutul de funcţii.

29. Art.62 alin.(2), trebuie corectat în sensul că Marele senator se află în imposibilitate temporară, nu temporală de a-şi exercita funcţiile.

30. Art.63 trebuie completat, întrucât, dintr-o greşeală de dactilografiere, probabil, este incomplet, caz în care trebuie corectată noţiunea de "aliniat" cu cea de "alineat".

31.De asemenea, alineatele art.64 trebuie renumerotate conform normelor de tehnică legislativă introduse de Consiliul Legislativ.

32. Tot cu referire la normele de tehnică legislativă, în art.65 alin.(2), ca şi în celelalte locuri în care apare, trebuie înlocuită sintagma "persoane fizice sau juridice" cu cea de "persoane fizice sau persoane juridice".

33. Cu privire la "obţinerea de daune" care se regăseşte de mai multe ori în text, precizăm că în instanţă nu se obţin daune, ci despăgubiri pentru daune produse prin delictele de presă.

34. Apreciem necesară reformularea denumirii secţiunii I din Capitolul VIII. De asemenea, Secţiunea a XVI-a nu poate fi denumită "Dispoziţii tranzitorii şi finale" deoarece există un capitol care are acelaşi obiect de reglementare. Aceeaşi observaţie se impune şi în legătură cu secţiunea XV- "Responsabilităţi, sancţiuni, jurisdicţie".

***Precizăm încă o dată că observaţiile şi propunerile noastre nu au vizat oportunitatea înfiinţării anumitor organisme, a prevederii unor drepturi şi obligaţii, ori a sancţionării unor anumite comportamente.***